

Skriftlige indlæg fra Det Økonomiske Råds medlemmer

På de følgende sider er gengivet skriftlige indlæg fra medlemmer af Det Økonomiske Råd. Følgende medlemmer har ønsket at give skriftlige bidrag:

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Finansministeriet

Miljøministeriet

Danmarks Nationalbank

Dansk Arbejdsgiverforening

Landsorganisationen i Danmark

Dansk Industri

Håndværksrådet

Landbrugsraadet, Dansk Familie Landbrug og Danske Andelsselskaber

Handel, Transport og Serviceerhvervene

Dansk Handel & Service

Finansrådet

Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Der er generelt tale om en spændende rapport, som formandskabet har udarbejdet med mange interessante analyser, særligt med fokus på betydningen af erhvervs- og forskningspolitikken.

Formandskabet har i forhold til konjunkturvurderingen sidste efterår nedjusteret den økonomiske vækst i år og opjusteret væksten næste år. Dette synes at passe med de internationale konjunkturudsigter, hvor væksten kommer lidt senere, end tidligere ventet.

Konjunkturvurderingen for dansk økonomi synes også at flugte fint med vores syn på den økonomiske udvikling. Det kan dog overraske lidt, at formandskabet forventer et relativt kraftigt fald i den reale kontantpris på ejerboligmarkedet samtidigt med, at der forventes en kraftig stigning i det private forbrug. Det ses sjældent.

Formandskabet forventer en stigning i det offentlige forbrug, der er lidt over regeringens målsætning. Det er afgørende at holde væksten i det offentlige forbrug inden for de fastlagte rammer på 0,7 pct. Her skal det fremhæves, at det - af formandskabet - meget udskældte skattestop vil bidrage til at holde væksten i det offentlige forbrug nede.

Formandskabets kommentarer omkring valgfrihed i pensionsopsparingen passer godt med vores holdning om at øge den enkeltes mulighed for at få indflydelse på sin pensionsopsparing.

Størstedelen af rapporten omhandler erhvervs-, forsknings og innovationsområdet. Det er vigtige indsatsområder for fortsat velstand. Formandskabet betragter om, at det gælder om at styrke de generelle rammevilkår flugter godt med regeringens vækststrategi - *Vækst med Vilje*.

I rapporten henvises til Barcelona målsætningen, som også er en del af regeringens vækststrategi. Der er i rapporten meget fokus på mængden af F&U, mens der er begrænset fokus på kvaliteten af F&U og den bredere innovationsindsats. Det afgørende for væksten i et land må imidlertid være kvaliteten og derved anvendeligheden af den F&U, der udføres, frem for udgifterne til F&U.

Der fokuseres i rapporten på, at offentlig forskning som hovedregel skal stilles gratis til rådighed for alle, da der er tale om et offentligt gode. Ideelt set er dette at foretrække. Men i den virkelige verden vil der være en del problemer, da det kun er meget få forskningsresultater, der er umiddelbart anvendelige for erhvervslivet. Langt de fleste forskningsresultater vil kræve ganske omfattende og bekostelig videreudvikling. En sådan videreudvikling vil en virksomhed kun påtage sig, hvis det er muligt for virksomheden

at sikre sig et privat afkast f.eks. igennem patenter.

Formandskabet fremhæver, at der kun er en svag sammenhæng mellem antallet af iværksættere og den økonomiske vækst. Det er netop grunden til, at regeringen har valgt ikke at fokusere sin indsats på direkte støtte til iværksættere, men derimod på at skabe gode rammevilkår for iværksættere. Forudsætningen for den kreative destruktion, som formandskabet omtaler er jo netop, at der hele tiden forsvinder gamle virksomheder og bliver etableret nye. Så indsatsen bør koncentreres om at mindske barrierer både for at etablere en ny virksomhed og nedlægge en gammel virksomhed.

Formandskabet giver et godt og solidt overblik over de relevante problemstillinger på venturemarkedet. Der kan være en markedsbrist på det danske marked for venturekapital, hvilket særligt kan være en barriere for finansiering af innovative og højteknologiske virksomheder.

Formandskabet hæfter sig bl.a. ved, at VækstFonden - ved et for ensidigt fokus på privatøkonomisk afkast - kan være en hæmsko for udviklingen af det private venturemarked. VækstFondens udfordring er i forhold til lovgrundlaget netop at finde den rette balance mellem samfundsøkonomisk og privatøkonomisk afkast og derved bidrage til at skabe et velfungerende privat venturemarked.

Vi er enige i, at VækstFonden kun har en mission, så længe vi ikke har et velfungerende venturemarked. Men det har vi heller ikke endnu. Ifølge de fleste undersøgelser har vi et af de mindst velfungerende venturemarkeder, såvel kvantitativt som kvalitativt. Vi er derfor også positive overfor at skabe bedre rammer for pensionsinstitutternes investeringer i venturekapital.

Finansministeriet

De viste konjunkturudsigter frem mod 2005 peger på et moderat forbedret konjunkturbillede og en grundlæggende sund økonomi med relativt lav ledighed, overskud på de offentlige finanser og store betalingsbalanceoverskud. Vurderingen fremstår som et rimeligt skøn.

Det fremhæves korrekt i rapporten, at de – i historisk sammenhæng – begrænsede bevægelser i ledigheden gennem det seneste år, som er præget af faldet i aktiveringen i starten af 2003, ikke i sig selv kan begrunde justeringer af finanspolitikken. Det ville have karakter af forsøg på finetuning og en overvurdering af manøvrer mulighederne i finanspolitikken.

Det er positivt at aktiveringssystemets mulige motivationseffekter har fået en mere fremtrædende placering end i efterårsrapporten. Der udestår fortsat et kvantitativt bud på størrelsesordenen, og en vurdering af, hvordan motivationseffekten kan påvirkes, hvis der gennemføres ændringer i aktiveringens indhold.

Nedsættelsen af skatten på arbejdsindkomst er gennemført for at øge arbejdsudbuddet, men nedsættelsen vil også give en efterspørgselsbestemt effekt på væksten i 2004. Der er ikke – som enkelte passager i rapporten ellers kunne antyde – lagt op til en mere ekspansiv linie frem mod 2010 end tidligere, men prioriteringen er lagt om. Det er imidlertid korrekt at finanspolitikken er indrettet under forudsætning af en indsats for at forbedre strukturerne på arbejdsmarkedet, og at niveauet bl.a. påvirkes af tilgang til tidlig tilbagetrækning.

Rapporten gør en del ud af at beskrive skattestoppets betydning for manøvremlighederne i skattepolitikken, men savner overvejelser om de mulige fordele og resultater, som er opnået med den aktuelle udformning af skattestoppet – og som anerkendes af EU og OECD.

Diskussionen af skattestoppets betydning for skattestrukturen synes heller ikke at tage højde for, at den afledte reduktion af de effektive forbrugsskattesatser og loftet for de kommunale skattesatser også kan øge tilskyndelsen til at arbejde. Sådanne virkninger har betydning i en samlet vurdering af skattestoppet og potentialet ved at omlægge beskatningen.

I spørgsmålet om styrkelse af viden og innovation savnes en diskussion af navnlig ulemperne ved at opstille udgiftsmål – frem for effektivitetsmål – for forskningen og der gives ikke belæg for, at større bevillinger til F&U vil have den tilsigtede virkning.

Virkningen af øgede F&U-udgifter er betinget af at efterspørgslen efter forskning er begrænsningen, hvilket der ikke gives stærke argumenter for i rapporten. Hvis begrænsningen er på udbudssiden, kan bl.a. uddannelsespolitikken bidrage, mens øgede F&U bevillinger på kort og mellemfristet sigt kan medføre højere priser på forskning.

Fradrag og subsidier til privat forskning vil givetvis øge det registrerede niveau for forskning, fordi aktiviteter med tilhørende udgifter – fx løn – som kan have fællestræk med forskning og i øvrigt gennemføres alligevel formentlig i fuldt omfang vil blive registreret som forskning. Det vil øge de såkaldte ”forskningsudgifter” men ikke forskningen. Hertil kommer mulige forvriddningstab sfa. finansieringen.

Miljøministeriet

Emnet forskning, innovation og jobskabelse, der tages op i Formandskabets oplæg, er aktuelt både set i lyset af den generelle EU-målsætning om, at FoU-indsatsen i EU inden 2010 skal udgøre 3% af BNP, hvoraf en tredjedel skal udføres i offentlig regi (Barcelona-målsætningen), og i lyset af at regeringen har gennemført en række reformer på forskningsområdet, herunder en revision af forskningsrådssystemet.

Der er behov for, at organiseringen af det nye forskningsrådssystem sikrer, at fagministeriernes vidensbehov bliver tilgodeset i kommende prioriteringer. På miljøforskningsområdet søges dette sikret ved, at der er et samarbejde mellem Miljøministeriet og det tværrådslige miljøforskningsudvalg.

I rapporten fokuseres primært på betydningen af den offentlige forskning og erhvervslevet, mens forskningens øvrige mål ikke indgår. Blandt andet indgår sektorforskningsområdet ikke i analysen. En af regeringens intentioner har imidlertid netop været at skabe større sammenhæng mellem undervisning, forskning og innovation, hvorfor regeringen har besluttet dels at konkurrenceudsætte forskningsmidler, dels at intensivere samarbejdet mellem sektorforskningsinstitutioner og universiteter, bl.a. gennem fusioner og øget undervisningssamarbejde.

Det er ikke muligt at vurdere den samlede offentlige forskning uden også at inddrage sektorforskningsinstitutionernes bidrag til det omgivende samfund, herunder erhvervslevet.

I oplægget vurderes det, med baggrund i den danske erhvervsstruktur med relativt mange små og mellemstore virksomheder, at det offentliges andel bør overstige 1% af BNP. I de senere år er den offentlige sektors FoU-indsats stagneret og ligger på ca. 0,66% af BNP. Med baggrund i GTS (Godkendt Teknologisk Service) -institutionernes faldende bevillinger foreslås, at disse institutioners bevillinger øges.

En eventuel øgning af midlerne til GTS bør ikke ske på bekostning af midler til den øvrige forskning, herunder sektorforskningen, bl.a. med baggrund i institutionernes forskellige arbejdsopgaver. Dels udfører mange sektorforskningsinstitutioner opgaver i forhold til erhvervslevet, dels er sektorforskningsinstitutionernes bevillinger reduceret over de kommende år, for Miljøministeriets område med ca. 25% fra 2002-2007. Sektorforskningsinstitutionerne servicere netop på flere områder dele af erhvervslevet, der er præget af små virksomheder uden kapacitet til FoU. Et eksempel herpå er skovbrugsområdet.

Danmarks Nationalbank

Den internationale økonomi befinder sig ved et sporskifte. Det ene – hovedsporet – er det spor, der tegnes af de fleste internationale prognoser, og som også ligger bag Det Økonomiske Råds prognose.

Med USA i spidsen vil den internationale økonomiske vækst gradvis tage fart efter afklaringen i det mellemste østen. Opgangen i USA vil være understøttet af en ekspansiv finanspolitik og pengepolitik, og den vil lidt senere blive fulgt op i Europa. Det er dog ikke sandsynligt, at prognosens vækst på 1,4 pct. i Euroområdet i 2003 kan opnås.

Det andet spor kunne man kalde, "der kommer ikke gang i økonomien nu sporet". I USA fortsætter erhvervsinvesteringerne svagt, og det private forbrug viser kun en begrænset vækst. De europæiske økonomier kommer kun langsomt i gang med Tyskland som fortsat nulvækstområde.

Det virker imidlertid ikke sandsynligt, at økonomien vil fortsætte længe ud ad dette spor, men det er ikke let at forudse, hvornår man vender tilbage til hovedsporet, jf. Alan Greenspans udtalelse den 21. maj: "Looking ahead, the consensus expectation for a pickup in economic activity is not unreasonable, though the timing and extent of that improvement continue to be uncertain".

På trods af de to spor, må politikanbefalingen fortsat være at fastholde hovedlinien i finanspolitikken, men udnytte de automatiske stabilisatorer fuldt ud.

Der er ikke på nuværende tidspunkt grundlag for at forvente, at konjunkturvingen er udsendt for en lang periode, desuden er erfaringerne fra tidligere med finanspolitisk fine tuning, generelt dårlige. Der kan let ske et sammenfald mellem et nyt opsving og de forsinkede effekter af en finanspolitisk lempelse og derved skabe kapacitetsproblemer på arbejdsmarkedet.

Det er samtidig vigtigt, at arbejdsmarkedspolitikken bidrager til at fastholde arbejdsstyrken på kvalificeret niveau, således at beskæftigelsesmålene for 2010 kan nås.

Med hensyn til målet om 3 pct. af BNP til forsknings- og udviklingsudgifter er det værd at bemærke, at det er bedre at have 2½ pct. god forskning end 3½ pct. dårlig forskning.

Dansk Arbejdsgiverforening

Formandskabets konjunkturvurdering indebærer tiltagende beskæftigelse og produktion sidst på året og i 2004 og 2005. Der er ikke kun stor usikkerhed omkring den internationale udvikling. Fornyet og vedvarende fremgang i dansk økonomi forudsætter også, at hjemlige vækstbarrierer ryddes af vejen. Omkostningsudviklingen skal ned og på linje med udlandets. Der skal skabes vækst i arbejdsstyrken. Og det skal i højere grad kunne betale sig at arbejde.

Virksomhedernes konkurrenceevne har været ude på en lang rutschetur. Hvert eneste år siden 1996 er de danske arbejdsomkostninger steget hurtigere end i udlandet. Det er uholdbart.

I de kommende år forventer Formandskabet, at den internationale lønudvikling vil stige fra aktuelt ca. 3 pct. til 3½ pct. årligt. DA forventer på linje med 3-parts Statistikudvalget en udenlandsk lønudvikling på 3 pct. både i år og til næste år – altså en langsommere udenlandsk lønudvikling. Under alle omstændigheder er det næsten overflødigt at understrege betydningen af et ansvarligt resultat af næste års overenskomstfornyelser.

DA er enig med Formandskabet i, at nye krav om mere fritid er ikke samfundsøkonomisk ansvarligt. Den høje danske beskatning af arbejdsindkomst medvirker desværre til at dæmpe arbejdslysten. Det er vel en af de væsentligste forklaringer på, at danske lønmodtagere i dag har længere ferie og kortere arbejdstid end deres kolleger i næsten alle andre lande.

14.000 personer forlod sidste år arbejdsstyrken, og demografien vil de næste mange år trække i retning af endnu større fald i arbejdsstyrken. Befolkningsforskydninger vil alene frem til 2010 betyde, at arbejdsstyrken falder med mere end 50.000 personer. Der er fra stort set alle sider givet opbakning til en målsætning om at vende udviklingen, så arbejdsstyrken i 2010 i stedet er steget med 65.000 personer. Det er en forudsætning for en fornuftig samfundsøkonomisk udvikling. Det vil kræve målrettet handling at øge befolkningens erhvervsdeltagelse i så stort et omfang.

Formandskabets analyser dokumenterer, at efterlønsordningen er en velfærdsordning. Der står bl.a. meget klart: *"En meget stor del af tilgangen sker fra beskæftigelse. Det er ikke kun nedslidte og lavtlønnede, der benytter ordningen"*.

Der er alt for mange sejlivede myter om "de svage ældre" på arbejdsmarkedet. Ligesom i den øvrige del af befolkningen er der også blandt ældre nogle, der har vanskeligt ved at holde fast i arbejdsmarkedet. Men kendsgerningerne er heldigvis: ældre tegner sig for

en stigende del af beskæftigelsen; langt de fleste holder godt fast i arbejdsmarkedet indtil de går på efterløn eller på anden måde mødes med tilbud og begunstigelser af det offentlige system; ældre medarbejdere fyres *ikke* som de første, når virksomheder tvinges til at skære ned; langt de fleste ældre er tilfredse med deres arbejdsliv.

Der er ingen gode begrundelser for efterlønsordningen, og DA deler Formandskabets ønske om at afskaffe den. Ellers kan målsætningen om flere i arbejdsstyrken ikke nås. Politikernes udbredte frygt for at gennemføre nødvendige og velgennemtænkte ændringer i efterlønnen er kortsigtet. DA udsender om kort tid en pjece om ældre på arbejdsmarkedet, som forhåbentlig vil medvirke til at kvalificere debatten.

Rapporten indeholder også et par spændende kapitler om jobskabelse og mobilitet på arbejdsmarkedet. Et dynamisk arbejdsmarked, som understøtter langsigtet vækst, er kendetegnet ved store bevægelser ind og ud af beskæftigelse. Det er forudsætningen for at lønmodtagerne søger hen til virksomheder og erhverv, hvor indtjeningsmuligheder og produktivitet er i top.

Formandskabet anfører endvidere, at det offentlige kan medvirke til at udglatte beskæftigelsesvingninger hvis den offentlige beskæftigelse øges i lavkonjunkturer og reduceres, når det igen går fremad på det private arbejdsmarked. Mere end 40 års uafbrudt vækst i den offentlige beskæftigelse viser dog, at den offentlige beskæftigelse ikke er blevet anvendt til at udglatte konjunkturerne. Den offentlige service og administration er blevet udbygget over en *meget* bred kam – uden skelen til behovene på det private arbejdsmarked, effektiviteten i den offentlige opgaveløsning og problemerne med at finansiere de offentlige udgifter. Med flere ældre og en presset arbejdsstyrke bliver det i fremtiden nødvendigt at foretage meget skarpere prioriteringer i den offentlige udgifts- og beskæftigelsespolitik.

Landsorganisationen i Danmark

Konjunkturvurdering og økonomisk politik

Selv om LO overordnet set er enig i Formandskabets vurdering af den økonomiske situation og den forestående vending i 2004, er der nuancer.

I lyset af den pæne eksportfremgang sidste år under international lavvækst mener LO, at Vismændenes vurdering af udviklingen i nettoeksporten er for pessimistisk, selv om styrket kronekurs svækker konkurrenceevnen. Med den ventede konjunkturopgang synes vurderingen af nulvækst i erhvervsinvesteringerne i år også at være vel pessimistisk.

Formandskabet venter, at det private forbrug i år vil vokse med 2,2 pct. efterfulgt af højere stigningstakter. På baggrund af forventningerne om årlige reale fald i huspriserne på 5 pct. i 2004 og 2005, er det, selv med højere realindkomster, en ganske høj forbrugsvækst.

Formandskabet venter, at ledigheden i år vil blive på 163.000 personer, mens den optimistisk skulle aftage til 151.000 allerede næste år og derpå blive 150.000 personer i 2005.

LO konstaterer, at den sæsonkorrigerede ledighed i marts var på 162.800 personer. Selv om det – optimistisk – forventes, at ledigheden mod slutningen af året ligger på omtrent samme niveau, vil det kræve et kraftigt ledighedsfald gennem 2004 at opnå et årgennemsnit på 151.000 ledige næste år. Et konstant fald gennem året ville f.eks. kræve, at ledigheden i december 2004 var lavere end 140.000 personer, hvilket ikke harmonerer særlig godt med skønnet på 150.000 personer i 2005.

LO mener i modsætning til Vismændene, at finanspolitikken er dårligt timet. Netop i en situation med stigende ledighed burde regeringen udvise handlekraft med hurtigtvirkende tiltag. F.eks. kunne man give kommunerne øget låneadgang til reparation og vedligeholdelse af offentlige institutioner og fokusere på at opkvalificere de lediges kompetencer.

LO deler Formandskabets påpejning af, at regeringens skattelettelser nødvendiggør fremgang i arbejdsstyrken, hvis efterfølgende finanspolitiske stramninger skal undgås, og at der er stor tilfældighed i, hvor skattestoppet giver lettelser.

Formandskabet finder, at større valgfrihed i pensionsopsparingen vil udhule det solidariske element, der er indbygget i forsikringsdelen, som derfor foreslås adskilt fra selve opsparingsdelen, når der politisk skal skabes større valgfrihed.

LO mener dog, at man skal være opmærksom på, at der er et solidarisk element også i opsparingsdelen i kraft af de livsvarige ydelser, som bør bevares. Der er heller ikke taget højde for, at udgifterne til markedsføring, administration samt forrentning af egenkapital vil vokse på bekostning af de pensionsydelser, der kan udbetales under større valgfrihed.

Arbejdskraftens mobilitet

Formandskabet anfører, at ældre, der når op omkring efterlønsalderen og bliver ledige, får vanskeligere ved at finde beskæftigelse igen – fordi arbejdsgiverne fravælger de ældre i ansættelsessituationer, grundet efterlønsmuligheden.

Analyser på Dream-registret viser dog, at effekten sætter ind tidligere - allerede ved 53-års alderen – hvilket indikerer, at det ikke er efterlønsordningen, der er skyld i, at ældre

forskelsbehandles på arbejdsmarkedet. LO medgiver, at efterlønnere, der var beskæftiget i nedlagte job, kunne være en *potentiel* ressource. Men før de ældres beskæftigelsesmuligheder bedres, synes det ikke realistisk at mobilisere denne ressource.

LO finder ikke, at man kan drage så håndfaste konklusioner om ældres motivation og adfærd på arbejdsmarkedet, som Formandskabet gør, når de anbefaler at afskaffe efterlønnen.

Formandskabet analyserer registerdata fra 2000, hvor de fulde effekter af efterlønsreformen endnu ikke kendes. Erfaringerne herfra bør belyses, før ændringer af lovgrundlaget med rimelighed kan overvejes. LO lægger vægt på, at reglerne omkring tilbagetrækning udgør en stabil ramme for lønmodtagernes beslutning om pensionstidspunkt.

Erhvervs- og forskningspolitik

LO er enig med Formandskabet i, at det er bedst at styrke rammebetingelserne, især på uddannelses- og arbejdsmarkedsområdet. Formandskabet forkaster tilsyneladende Porters teser om erhvervsklynger, idet internationale studier og danske analyser ikke giver noget entydigt billede. Samtidig nævnes det dog (side 198), at det er et åbent spørgsmål, hvad klyngedannelser betyder for dansk erhvervsliv.

En af de få klare anbefalinger, som LO lægger stor vægt på, er, at arbejdsstyrkens kvalifikationer er vigtige for produktivitetstilvækst.

LO er enig med Formandskabet, når det peger på behovet for flere ressourcer til forskning og udvikling (FoU). Det er specielt problematisk, at FoU i offentlig regi er faldende, idet den danske erhvervsstruktur har relativt mange små og mellemstore virksomheder, hvilket betyder, at kun få virksomheder har ressourcer til selv at udføre FoU.

LO kan ligeledes tilslutte sig behovet for øget samspil mellem forskningsinstitutioner og virksomheder. På denne baggrund bør GTS-institutterne genoprettes som hensigtsmæssige instrumenter til at øge vidensspredningen til bredere dele af erhvervslivet.

LO deler Formandskabets opfattelse af regeringens nye iværksætterplan, som alene fokuserer på, at få flere til at etablere egen virksomhed samt sikre, at de nye overlever og hurtigere kommer til at vokse. Det bør fastholdes, at både iværksættere og etablerede virksomheder bidrager til fornyelse i erhvervslivet. Det afgørende må være fornyelse – ikke om den finder sted i nystartede eller eksisterende virksomheder.

Dansk Industri

Dansk Industri kan tilslutte sig Formandskabets syn på den økonomiske udvikling i de kommende år. Det må anses for mest sandsynligt, at vi vil opleve et moderat internationalt opsving og moderat økonomisk vækst herhjemme. Der er dog mange usikkerheds- og risikomomenter, og udviklingen har skuffet gentagne gange de senere år.

Når der alene er håb et moderat opsving hænger det i høj grad sammen med den ugunstige udvikling i Tyskland, der som påpeget i rapporten er blevet et lavvækstland. Og desværre ser det indtil videre ikke ud til, at der er ved at blive rettet væsentligt op på dette.

Dansk eksport har klaret sig relativt godt i de seneste år trods en betydelig forringelse af den lønmæssige konkurrenceevne. DI kan her tilslutte sig Formandskabets betragtninger om, at dette i høj grad hænger sammen med, at vi har haft en relativt gunstig udvikling i produktiviteten i Danmark. Dette kan vi som påpeget ikke regne med vil fortsætte, hvorfor det er vigtigt, at den danske lønstigningstakt bringes på niveau med lønstigningstakten i udlandet.

Indberetningerne fra vores medlemmer om lønreguleringer tyder på, at disse er aftaget lidt i forhold til de foregående år, men ikke nok til at undgå en fortsat forringelse af lønkonkurrenceevnen. Som påpeget af Formandskabet befinder det danske arbejdsmarked sig således fortsat tæt på kapacitetsgrænsen og der er et stort behov for at sikre vækst i arbejdsstyrken i de kommende år. DI kan på dette område fuldt ud tilslutte sig Formandskabets betragtninger om, at efterlønnen bør afskaffes og at der fortsat er behov for yderligere reduktioner af marginalsatserne af hensyn til udviklingen på arbejdsmarkedet og for at fremme incitamentet til at deltage i uddannelse.

DI kan ligeledes tilslutte sig bemærkningerne om, at embedsmandsudvalget, der skulle se på en omlægning af registreringsafgiften havde et for snærende kommissorium. Dette forhindrede en hensigtsmæssig omlægning til en teknisk baseret afgift, som DI gerne havde set.

Forskning, innovation og jobskabelse

DI lægger stor vægt på, at Danmark lever op til Barcelonamålsætningen. Investeringer i forskning og udvikling er afgørende forudsætninger for produktivitetstigninger og dermed for økonomisk fremgang i Danmark.

Derfor er vi meget tilfredse med, at Formandskabet anbefaler at Danmark skal øge de offentlige investeringer i forskning og udvikling. Og vi er helt enige i, at den store andel af mindre og mellemstore virksomheder i Danmark taler for, at det offentliges forsknings-

investeringer faktisk hæves til mere end 1 pct. af BNP. Vi har nu overbevisende økonomiske argumenter for, at samfundets investeringer i forskning og udvikling er en god forretning for Danmark.

DI har længe beklaget, at det offentliges forskningsinvesteringer er stagneret. Og de kommende år er der fortsat kun udsigt til, at investeringerne holdes uændrede. Med Formandskabets anbefalinger har vi nu god økonomisk rygdækning for, at regeringen har et stort ansvar at forvalte for Danmarks fremtid. Et uændret bevillingsniveau er ikke nok.

Vi savner imidlertid en mere klar udmelding fra regeringen om, at investeringerne skal øges. Det gælder ikke mindst af hensyn til, at vi skal have uddannet de forskere, der skal løfte forskningsindsatsen.

Vi havde også gerne set, at Formandskabet også havde taget fat på behovet for at få flere højtuddannede inden for natur og teknik. Dette vil være en afgørende faktor i forhold til at nå målet om at øge forskningsindsatsen på en kvalificeret måde.

Omkring offentligt og privat samspil på forskningsområdet forstår vi ikke Formandskabets bekymringer i forhold til en skævvridning af den offentlige forskning. Dette virker fortænkt, og meget langt fra den praksis, der udvises på de danske universiteter og på virksomhederne i forskningssamarbejdet.

På samme måde mener DI, at Formandskabet i høj grad ser bort fra de dynamiske effekter, der er ved patentering af offentlige forskningsresultater. Selv om det næppe er meget guld, der kan graves på universiteterne, så er det dårligt købmandskab at lade det ligge, som man kan få en god forretning ud af. Og en sådan patentering kan være med til at finansiere det efterspurte løft i forskningen.

DI vil gerne kvittere for Formandskabets fokus på, at midlerne til De Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter bør stige. GTS-institutterne har stor betydning for den nødvendige videnoverførsel til de mange mindre og mellemstore virksomheder i Danmark. Produktivitetsstigninger i danske virksomheder hviler derfor i høj grad netop på indsatsen fra GTS-systemet.

Formandskabets påpeger, at 150-pct. fradragsordningen for virksomheders investeringer i offentlig forskning bør fortsætte i en mindre restriktiv form. Det er DI helt enig i.

Håndværksrådet

Konjunkturafsnittet

Håndværksrådets formand, Poul Ulsøe sagde, at man fristes til at sige, at vi vanen tro venter på et internationalt opsving, der ligger et halvt til et helt år fremme. Han spurgte, om det ikke var for optimistisk at tro, at blot fordi Irak-krigen er ovre, så er vejen banet for et opsving i USA? Der kommer fortsat meget negative strømpile fra den amerikanske økonomi - senest de stigende ledighedstal samt tal, der viser faldende industriproduktion i USA. Han takkede for det særlige afsnit om Tyskland og sagde, at EU's laveste gennemsnitlige arbejdstid og de meget stive regler for ud- og indtræden af virksomhederne er en kombination, som utvivlsomt har forværret tømmere mændene ovenpå genforeningen. Med sine betydelige sæsonudsving får især bygge- og anlægssektoren unødige problemer, når det er meget dyrt at tilbyde midlertidig beskæftigelse - og derved tilvejebringe en række jobs, som ellers slet ikke bliver udbudt. I øvrigt bemærkede han, at formandskabet peger på en sammensat marginalskat af sociale ydelser og skat på 80% for nye på arbejdsmarkedet som et af de problemer, Tyskland slås med. I Danmark er der flere hundrede tusinde lønmodtagere, som stort set ikke har noget ud af at gå fra ledighed til et arbejde. Ikke mindst på den baggrund er de skattelettelser, der nu er skabt til lavtlønnede, det rigtige sted at starte. Han var derfor ikke bekymret for, at skattelettelser for 2004 udgør en finanspolitisk lempelse. Byggesektoren, som historisk er den første, der kommer i vanskeligheder, er gået ned i gear det seneste år. Især nedgangen i erhvervsbyggeriet og nedskæringerne i byfornyelsen kan mærkes. På den baggrund har Håndværksrådet anbefalet at fremrykke byggepolitiske initiativer til 2003, hvor både behov og ledig kapacitet er til stede. Det skal blot gøres i en passende dosering.

Forskning, innovation og jobskabelse

Håndværksrådets formand, Poul Ulsøe takkede for et for os særligt spændende diskussionsoplæg. Innovations- og erhvervs politik er væsentlige rammebetingelser for især små og mellemstore virksomheder. De har ikke mulighed for selv at opbygge og forankre den nødvendige relevante viden i virksomheden selv. Udfordringer såsom øget konkurrence, globalisering og nye teknologiske muligheder stiller krav om, at de tilbydes viden og rådgivning. Formandskabet fremhæver ganske rigtigt, at flere iværksættere overlever, når de anvender rådgivning til udarbejdelse af en forretningsplan. Poul Ulsøe mente, at de offentlige rådgivere er gode til at tage fat i virksomhederne og få sat fokus på problemerne. Det kan man, fordi man ikke nødvendigvis skal tjene på hver enkelt sag. For de private rådgivere er rådgivningsopgaverne i mindre virksomheder ofte for uklare og for små til, at de går ind i dem. Han var bekymret for udviklingen i den offentlige medfinansiering af GTS-institutterne og frygter, at en yderligere beskæring af midlerne er på vej. Den samfundsmæssige investering i GTS-ydelser bør opfattes som en målrettet og effektiv investering i fremtidig innovation – ikke som offentlige erhvervstilskud.

Håndværksrådet ser GTS-tilbud som særlig vigtigt i forhold til de små og mellemstore virksomheder. Undersøgelser fra Videnskabsministeriet viser, at det danske GTS-system - i forhold til andre landes tilsvarende tilbud - er mere orienteret mod erhvervslivet og er bedre til at nå ud til mindre virksomheder. Erfaringen viser, at økonomiske incitamenter er nødvendige for at sikre, at en øget satsning på GTS-ydelser når ud til de mindre virksomheder.

Håndværksrådets formand, Poul Ulsøe kunne tilslutte sig, at universiteterne hverken kan eller skal løfte den store opgave med vidensspredning til det brede erhvervsliv, og han frygtede også at et øget samarbejde mellem erhvervsliv og universiteter kan indebære en skæv vidensspredning samt en uønsket emnemæssig styring af forskning og uddannelser. GTS-institutterne rådgiver 20.000 forskellige virksomheder om året. Hvis universiteterne skulle løfte denne opgave, ville det tappe dem for ressourcer til deres egentlige formål. Universiteternes vigtigste rolle i den brede vidensspredning overfor erhvervslivet er uddannelse af dygtige kandidater. I Håndværksrådet er der gode erfaringer med specielt den første isbryderordning for mindre virksomheder. Diskussionsoplægget dokumenterer, at uddannelse har afgørende betydning for produktiviteten. Specielt en øget andel af faglærte vil kunne spores i øget produktivitet. Dette understreger vigtigheden af at satse på et højt niveau i erhvervsuddannelserne.

Poul Ulsøe tilsluttede sig, at den danske pensionsbranche er en svag aktør på venturemarkedet. Han mente, at det kunne overvejes at give dem incitament til at spille en større rolle. I relation til VækstFonden analyseres kun fondens venture-aktiviteter, medens det brede tilbud om kaution til de mange mindre virksomheder og iværksættere ikke omtales. Poul Ulsøe fandt dette produkt særdeles spændende og betydningsfuldt. VækstKaution har et element af en forsikringsordning, og giver små og mellemstore virksomheder mange af de lån, som de ikke ellers kunne få på rimelige vilkår. Der er også meget positive erfaringer med tilsvarende produkter i en lang række OECD-lande.

Landbrugsrådet, Dansk Familie Landbrug og Danske Andelsselskaber

Udviklingen i dansk økonomi

Dansk økonomi er fortsat robust, og lader sig ikke i større grad påvirke af de svage internationale konjunkturer. Dette skyldtes i høj grad vores virksomheders evne til at tilpasse sig ændringerne i omverdenen. Virksomhedernes evne til at skabe værditilvækst er fundamentet i en sund økonomi. Det er derfor vigtigt for virksomhederne at have de rigtige rammer for fortsat at kunne skabe et positivt bidrag til den danske samfundsøkonomi. Det er på den baggrund skuffende, at den danske lønkonkurrenceevne er

føringet med omkring 10 pct. siden 1990. Frem mod 2005 forventes lønkonkurrenceevnen fortsat at blive svækket. Dette skyldtes primært, at lønvæksten er højere i Danmark end i udlandet. Landbrugsraadet ønsker denne udvikling stoppet eventuelt suppleret med fald i personskatten, således at reallønnen ikke falder.

I landbruget er vi bekymret over, at de offentlige udgifter stiger i 2003, ganske vist kun med 1 pct. Det er vigtigt, at der holdes igen på de offentlige udgifter specielt set i lyset af, at der i de kommende år vil være en stor stigning i antallet af personer på overførelsesindkomster. Et mere fleksibelt pensionssystem bør overvejes. Landbrugsraadet bakker dermed op omkring rapportens anbefaling vedrørende efterlønnen. Efterlønnen bør ikke længere være en hellig ko, men kan sagtens erstattes af en mere behovsbestemt ordning.

Internationale konjunkturer

Den svage vækst i verdensøkonomien har betydet, at de danske fødevarer virksomheder har oplevet en øget konkurrence på eksportmarkederne. Fødevarer virksomhederne er blevet hårdt ramt af specielt kursfaldene på US-dollar og japanske yen i forhold til euro. Dette har forplantet sig i meget lave priser til landmændene på deres produkter. Det skal dog tilføjes, at en positiv konsekvens af en stærk euro er et lavt renteniveau, som gavner et gældstynget erhverv som landbruget. Men det er en ond spiral blot at låne sig igennem krisetider. Der er i denne sammenhæng behov for et fleksibelt skattesystem, som tager højde for de konjunkturudsving, landbruget er underlagt.

Den økonomiske krise i Tyskland rammer også landbruget. Tyskland er vores største eksportmarked, men til trods for krisen, så har fødevarer virksomhederne formået at fastholde vores markedsandele i Tyskland. Landbruget håber, at Europas økonomiske lokomotiv snart igen kommer på skinner, men det er jo udenfor vores kompetence at rette op på den tyske økonomi.

Forskning, innovation og jobskabelse

Arbejdsmarkedet og jobskabelse

Det er væsentligt for dansk økonomi, at så mange er i arbejde som overhovedet muligt. Det er bekymrende, at arbejdsløsheden har været stigende det seneste år. Det er i denne sammenhæng interessant, at halvdelen af ledighedsforøgelsen de seneste måneder skyldes mindre aktivering af ledige. Samtidigt ventes i 2003 en stigning i arbejdsstyrken. Der er behov for en øget indsats for at få alle hænder i arbejde. Den lave erhvervsdeltagelse blandt indvandrere springer i øjnene. På dette område er landbruget gået foran, idet landbrugets virksomheder beskæftiger et stort antal nydanskere.

Landbrugsraadet kan fuldt ud tilslutte sig bemærkningerne om, at rådighedskontrollen ikke må slækkes - tværtimod. Det skal være lysende klart for dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere, hvad konsekvensen er af at vægre sig mod at tage arbejde.

Vi kan også igen tilslutte os ideen om en degressiv dagpengeydelse, dvs. den såkaldte årsindkomstmodel, hvor der tages udgangspunkt i indkomsten det foregående år, når dagpengene beregnes.

Rapporten understreger betydningen af et dynamisk og fleksibelt arbejdsmarked, hvor virksomhederne uden større udgifter kan tilpasse medarbejderstaben, og medarbejderne kan udsøge det rette job. Landbruget støtter helt, at denne dynamik og fleksibilitet ikke formindskes. Som det fremgår, oprettes og nedlægges der mange jobs i landbrugssektoren - et udtryk for en dynamisk sektor.

Forskning, viden og innovation

Rapporten bekræfter de positive sammenhænge mellem vækst og produktivitetsudvikling og investeringer i forskning og innovation. Landbruget er det erhverv med den største produktivitetsudvikling, hvilket bl.a. er skabt på baggrund af vores unikke rådgivnings- og forskningssystem. Rapporten konstaterer, at Danmark har behov for forbedringer på flere områder, bl.a. de offentlige investeringer i F&U. Dette er landbruget enig i.

Rapporten anbefaler en videreudvikling af 150 pct. fradragsordningen for virksomheders investeringer i F&U. Skatteincitamentet kan ikke anvendes af nogle af Danmarks førende virksomheder – andelsvirksomhederne. Ordningen bør afskaffes, og midlerne anvendes til bl.a. en styrkelse af erhvervsPhD-ordningen.

Rapporten forholder sig kun meget lidt til vidensspredning. Rådgivningssektoren har en meget stor betydning for at overføre resultater hurtigt fra forskning til virksomheder, specielt i brancher med mange små og mellemstore virksomheder.

Rapporten forholder sig desværre ikke til den unikke danske model med universiteter, sektorforskning og teknologisk service/rådgivningssektor. Denne tredeling sikrer bl.a., at den anvendelsesorienterede forskning er stærk.

Den optimale offentligt/private samspilsmodel vil oftest være branchespecifik. F.eks. har kvægbruget KFC (Kvægbrugets Forsøgscenter), mejeribruget satser på LMC, DLF har udviklingsafdeling på Risø og svineslagterierne har eget forskningsinstitut. Der er behov for, at rammerne for samspilsmodeller er meget brede.

Rapporten viser positiv sammenhæng mellem investeringer i F&U og innovation i virksomheder. Rapporten mangler at beskæftige sig med virksomheders og branchers generelt manglende evne til at opstille innovationsstrategier. Der er i mange brancher behov for konsulenter/rejsehold, som kan bistå virksomhederne med at udvikle innovationsstrategier.

Handel, Transport og Serviceerhvervene

Konjunkturvurdering

HTS deler Formandskabets opfattelse af, at der i den nuværende situation ikke er behov for en ekspansiv finanspolitik. Eksportsammensætningen har vist sig at være meget konjunkturrobust. HTS forventer derfor at de negative effekter af en stærke krone vil være mindre end Formandskabet frygter, og at vækstbidraget fra eksporten derfor bliver større end forventet. I den nuværende situation med et lavt inflationsniveau ville det være interessant, at få en vurdering af faren for deflation.

Forskning, innovation og jobskabelse

HTS tilslutter sig Formandskabets konklusion om, at erhvervsstøtte ikke er vejen frem. Den offentlige erhvervs politik bør først og fremmest skabe gode rammevilkår for erhvervslivet. HTS mener, at der i dag er en skævvridning i fordelingen af erhvervsstøtten til gunst for virksomheder indenfor servicesektoren.

HTS deler Formandskabets ønske om at ændre efterlønsordningen og at dette snarest bør annonceres af regeringen. Det må imidlertid ikke medføre, at der kompenseres gennem introduktion af andre velfærdsordninger med tilsvarende skadelige virkninger for arbejdsmarkedet. HTS er ligeledes enig i Formandskabets anbefaling om, at rådighedskravene for ledige ikke må svækkes. Rådighedskravene bør snarere akkompagneres af en aftagende tidsprofil på kompensationsgraden, således at dagpengebeløbet automatisk falder efter en vis periode.

Udviklingen i retning af øget valgfrihed mellem løn, pension og fritid er et skridt i den forkerte retning. Med de nuværende høje marginalsatter tilskyndes medarbejderne til at vælge fritid frem for arbejde. Det er udbredt problem indenfor servicesektoren. De planlagte personskattelettelser kunne, set fra et virksomhedssynspunkt, have fået større effekt på arbejdsudbuddet og konkurrenceevnen, hvis lettelserne i stedet var koncentreret til lettelser i mellem- og topskatten.

HTS finder formandskabets holdning til skattestoppet for unuanceret. Der er flere positive virkninger af skattestoppet. Dels lægger skattestoppet en dæmper på det automatiske udgiftsløft der historisk har fundet sted i kommunerne, dels medfører det en større produktivitet i det offentlige.

Som også Formandskabet påpeger, bidrager tilbagetrækningsmønsteret og befolkningsudviklingen ikke til at øge arbejdsstyrken. En stor potentiel arbejdskraftreserve udgøres af ledige nydanskere. Det er derfor afgørende med en succesfuld integration. Service-sektoren byder på særligt gode muligheder for nydanskere, der gerne vil have et arbejde og har allerede opbygget gode erfaringer med, hvordan man overkommer sproglige og

kulturelle barrierer.

HTS er enig med formandskabets betragtninger om fordelingen af forsknings- og udviklingsindsatsen mellem den offentlige og private indsats. Den danske erhvervsstruktur med relativt mange små og mellemstore virksomheder indebærer, at det er et begrænset antal virksomheder der har tilstrækkelige ressourcer til selv at udføre FoU. HTS er derfor enig med rådet i at den offentlige sektors andel af FoU-indsatsen bør overstige en tredjedel.

Den europæiske forskningsindsats er i dag kun halvt så stor som den amerikanske. Set i det lys virker Barcelona-målsætningen uambitiøs. Regeringen bør derfor tænke i nye rammer for offentlig og privat videnproduktion. Samtidig ønsker HTS en stærkere offentlig evaluering af forskningsindsatsen.

HTS er bekymret over formandskabets holdning til patentering af offentlige forskningsresultater. HTS støtter op omkring de nyere politiktiltag herunder loven vedrørende patentering af offentlige forskningsresultater, som har til formål at stimulere en hurtig og effektiv spredning af offentlig forskning ved at øget samspil med det private erhvervsliv. Det er vigtigt at bevare danske forskningsresultater i dansk erhvervsliv.

HTS frygter at der fremover vil ske en skævvridning af den offentlige vidensspredning i retning af, at det er de store virksomheder der lægger beslag på de offentlige ressourcer på bekostning af de små og mellemstore virksomheder, som ikke har ressourcer til at indgå i et offentligt-privat samspil. HTS foreslår at det etableres et antal videnskabscentre indenfor strategiske indsatsområder, baseret på finansiering af forskningsinstitutionen og forskningsrådet. Initiativet understøtter også de intentioner der ligger i den nye universitetslov, hvor universiteterne skal øge dialogen med dansk erhvervsliv.

Isbryderordningen for akademikere har aldrig været evalueret med henblik på at fastslå, om den bidrager til øget vidensspredning, eller om der snarere er tale om en ”gøgeunge-effekt”, hvor akademikere med offentligt tilskud i ryggen skubber faglærte ud af arbejdsmarkedet. HTS mener, at man gør de unge akademikere en bjørnetjeneste ved at foregøgle dem høje startlønnings, samtidig med at AC kan dokumentere stærkt stigende ledighed blandt nyuddannede akademikere. HTS vil i stedet anbefale de unge at være deres egne isbrydere, ved at indgå i en konstruktiv drøftelse med deres kommende arbejdsgiver om løn efter kvalifikationer. Hvis kvalifikationerne er de rigtige, vil det afspejle sig i lønudviklingen.

Formandskabets fokus på iværksættere er væsentlig, men fokus er dog for snævert, når der tales om, hvad iværksættere kan bidrage med til det danske samfund og hvilke iværksættere, det er vigtige at støtte. Der fokuseres i analysen meget på de innovative og

højteknologiske virksomheder. HTS mener imidlertid at det også er vigtigt – især i Danmark uden en stærk iværksættertradition – at understøtte de, der ”bare” har en trang til at starte sin egen virksomhed.

HTS er enig med formandskabets modstand mod statsstøtte til nye virksomheder. Det vil skabe konkurrenceforvridning i forhold til eksisterende virksomheder. Derudover vil en sådan støtte være til mere skade end gavn for iværksætteren, fordi den midlertidige støtte risikerer at afskærme iværksætteren mod den frie konkurrence. Dette så man i meget stort omfang, da etablerings- og igang sætningssydelserne stadig eksisterede og mange måtte lukke virksomheden, da de ikke længere fik tilskud. HTS er enig i formandskabets vurdering at iværksætternes vilkår skal styrkes via gode rammebetingelser i form af beskatning, adgang til kapital og rådgivning.

Dansk Handel & Service

Konjunkturvurderingen

Formandskabets vurderinger af konjunktursituationen bygger på en forventning om, at væksten i dansk økonomi gradvis tiltager i løbet 2003 primært båret af den indenlandske efterspørgsel. Det er efter Dansk Handel & Service’ vurdering en prognose, der trods markante nedjusteringer siden sidste rapport er for optimistisk.

Det skyldes bl.a., at udgangspunktet for fremgangen er svagere, end Formandskabet forudsætter. Der er grund til at så tvivl om, at privatforbruget er kommet så stærkt ind i 2003, som detailomsætningsindekset antyder. Det strider mod det matte billede af detailhandlen, som ses i flere andre indikatorer, heriblandt Dansk Handel & Service’ egne målinger blandt medlemsvirksomhederne. Set i lyset af den stigende ledighed er der derfor risiko for, at væksten i privatforbruget – og dermed BNP - ikke når det forventede niveau.

Set i lyset af konjunktursituationen er den aktuelle svage lempelse af finanspolitikken rimelig. Fastholdes det matte billede meget længere, er det imidlertid spørgsmålet, om der reelt ikke er plads til yderligere lempelser. Det er dog helt afgørende, at alle tiltag har et klart strukturforbedrende sigte, der retter sig mod de udfordringer internationaliseringen og videnøkonomien stiller os over for.

Først og fremmest er der behov for markante nedsættelser af de rekordhøje danske marginalsatser. Danmark er i dag et vidensamfund, hvor det i stigende grad er den velkvalificerede videnarbejdskraft og ikke et stort kapitalapparatet, der er drivkraften i vækstvirksomhederne. Den høje marginalsat er reelt en skat på viden.

Dansk Handel & Service er derfor enige med Formandskabet i, at de netop vedtagne skattelettelser har et forkert fokus. For de samme penge kan gennemføres markante nedsættelser i mellem- og topskatten, der på et helt andet niveau vil have positive effekter på arbejdsudbuddet, konkurrenceevnen mv.

Forskning, innovation og jobskabelse

Formandskabet fastslår indledende, at betydningen af produktivitet og viden er øget i de senere år, hvor viden er blevet en afgørende konkurrenceparameter. Dansk Handel & Service deler fuldt ud den vurdering og finder fokuseringen på videnøkonomien i rapportens specialkapitler meget positiv.

Viden og innovation

Spørgsmål omkring vækst, produktivitet mv. er helt centrale aspekter i forståelsen af videnøkonomien, men kapitlet illustrerer desværre klart, at den eksisterende viden på dette område er for ringe. Det gælder i særdeleshed omkring produktivitet og innovation i erhvervene – især inden for serviceerhvervene. Således fremhæves adskillige undersøgelser om forholdene i industrien, mens materialet om servicesektoren er yderst begrænset. Konklusionerne i kapitlet drages derfor nogle steder på et meget usikkert grundlag.

Ser man på de faktiske målinger af FoU mv. fordelt på erhverv, efterlader kapitlet det generelle indtryk, at det primært er aktiviteter, der foregår i fremstillingssektoren. I betragtning af videnserviceerhvervenes konstante fremgang, at de er den største aftager af højtuddannet arbejdskraft og at de i høj grad baserer deres forretningskoncepter på innovative ydelser, synes dette resultat uforståeligt. Baggrunden skal bl.a. findes i den statistiske dækning, der i sin form er funderet i en terminologi og metode, som er rettet mod industrien og mod store virksomheder. Det er ikke mindst et problem i Danmark med mange små og mellemstore virksomheder - især inden for servicesektoren.

Dansk Handel & Service er helt enige i betragtningen om, at politiktiltag skal undgå at støtte skrantende brancher og virksomheder. Det er afgørende, at erhvervspolitikken er fremsynet, således at der arbejdes for at sikre de bedste rammevilkår for både de nuværende men i særdeleshed også de fremtidige væksterhverv.

Dansk Handel & Service deler bekymringen om den stagnerende offentlig FoU-aktivitet. Den danske erhvervstruktur med mange små og mellemstore virksomheder understreger netop behovet for, at det offentlige løfter en betydelig del af FoU. Men om niveauet skal være Barcelona-erklæringens én pct. er uklart. Vi mangler mere viden om netop FoU-aktiviteten i SMV-segmentet – ikke mindst inden for serviceerhvervene.

Entreprenørskab og venturekapital

Størstedelen af de nystartede virksomheder ser dagens lys indenfor vidensservice. Hvis Danmark skal forbedre sin internationale position, når det gælder innovation og vækst, er det afgørende, at rammebetingelserne for videniværksætteren forbedres.

Formandskabet sætter i den sammenhæng fokus på en række væsentlige områder af betydning for iværksætteraktiviteten i Danmark. Det gælder adgangen til risikovillig kapital, skattesystemet, entreprenørskab, overlevelse, administrative byrder, konkursregler, samt rådgivning af iværksættere.

Formandskabet fremhæver betydningen af skattesystemet i forbindelse med opstart, idet en høj skat begrænser mulighederne for opsparing og egenfinansiering. Dansk Handel & Service er enig i denne vurdering og kan supplere, at også den internationale videniværksætter med høje kompetencer vil have et ringere incitament til at starte op i Danmark på grund af skattesystemet.

Kompetent rådgivning af iværksættere er et helt centralt aspekt i en iværksætterstrategi, hvilket også understøttes af de empiriske resultater. Dansk Handel & Service har i forbindelse med reformen af den offentlige erhvervsservice foreslået, at man følger de engelske erfaringer med udlicitering af erhvervsservice, hvorved man både tilbyder 'professionel privat' og 'gratis' rådgivning.

Formandskabet opstiller en række argumenter for og imod en mere lempelig konkurslovgivning. Dansk Handel & Service mener, at en mere professionel rådgivning vil lette problemerne med konkurser. Imidlertid bør konkursloven ikke forhindre iværksætteren i at genstarte. Derfor bør lovgivningen gøres mere lempelig og i højere grad tilpasses de engelske og amerikanske forhold.

Finansrådet

Erhvervspolitikken under lup

Fortrænger offentlig støtte private initiativer? Det er et af de gennemgående spørgsmål vismændene stiller i relation til erhvervspolitikken. Og det er et væsentligt spørgsmål. Er svaret ja bør støtten fjernes – jo før jo bedre.

Tvivlsom værdi af støtte til iværksættere og VækstFond

Vismændene stiller blandt andet spørgsmålet i relation til VækstFonden. Hvis den kommende evaluering af VækstFonden i 2004 fx viser, at Vækstfondens indsats ikke giver et samfundsøkonomisk afkast, og gør det sværere for nye private venturefonde at

etablere sig på markedet, kan der være god grund til at privatisere eller helt opløse Vækstfonden, som vismændene påpeger.

Ifølge rapporten er der ikke entydig empirisk belæg for, at lande med mange iværksættere klarer sig bedre med hensyn til vækst, innovation og beskæftigelse. I lyset af den store politiske bevågenhed omkring iværksættere er det befriende, at vismændene tør pege herpå.

Fokuser indsats på rammevilkår - skat

Finansrådet er enig med vismændene i advarslen mod detailstyring af og støtte til specifikke brancher, men havde gerne set konkrete forslag til forbedring af rammevilkårene fx i relation til skattesystemet. Det progressive skattesystem i dag animerer hverken til at øge opsparingen eller til at påtage sig en øget risiko.

I relation til venturekapital nævner vismændene, at en drivende kraft bag markedet for venturekapital er et robust aktiemarked. Også her kommer man naturligt ind på skattesystemet. De uigennemskuelige skatteregler på aktieområdet i dag afholder mange mindre potentielle investorer fra at investere i små og nye virksomheder. En mere gennemskuelig aktieavancebeskatning ville derfor øge mindre investorers lyst til at gå ind på markedet. Det ville udvide aktiemarkedet og øge venturekapitalisters exitmuligheder.

Virksomhedspant

Med den fokus rapporten har på finansieringsvilkår for erhvervslivet generelt kan det undre, at vismændene ikke omtaler muligheden af at indføre virksomhedspant. Det er Finansrådets klare opfattelse, at man med virksomhedspant vil kunne få bedre og billigere finansiering. Virksomhedspant er i forskellige former et anerkendt finansieringsinstrument i fx Sverige, Norge og England samt i de fleste andre europæiske lande og USA. Det vil klart forbedre dansk erhvervslivs konkurrenceevne, hvis også vi fik denne mulighed.

Adgang til gældssanering – en hårfin balance

Vismændene stiller i diskussionsoplægget spørgsmål ved, hvorvidt der er behov for en mindre restriktiv adgang til gældssanering, sådan som det har været foreslået af regeringen. Det vil, som vismændene peger på, føre til en nedsat kreditorbeskyttelse og dermed en større risikopræmie end i dag. Vismændene ønsker ikke at tage stilling til, om den nuværende afvejning mellem iværksætterhensyn og kreditorhensyn er rimelig.

Skal der ske en ændring, bør det sandsynliggøres, at der vil være en samfundsmæssig positiv effekt af ændrede regler. Ingen kan have interesse i at tage hensyn til konkursryttere. Det er Finansrådets opfattelse, at balancen i dag er fornuftig. Der bør ikke ændres på låntagernes ansvarsfølelse over for tilbagebetalingsforpligtelsen. Det kunne

have været interessant, hvis DØR havde kigget nærmere på forholdene i de lande, der har lempeligere vilkår for gældssanering end Danmark. I USA er der fx på forbrugerområdet en tendens til at stramme betingelserne for gældssanering. Der er derfor ikke umiddelbart noget, der tilsiger at vilkårene i Danmark lempes.

Aktuel politik

Vismændenes gentagne kritik af skattestoppet er forståeligt ud fra argumentet om, at et så rigtigt skattestop fastlåser nogle uheldige strukturer. Finansrådet medgiver dog regeringen, at skattestoppet har en disciplinerende effekt og gennemtvinger en nødvendig prioritering af de offentlige udgifter. På sigt er der behov for en opblødning af skattestoppet, så man ikke fortsat hindrer ellers oplagte reformer som fx aktieavancebeskatningen.

I lighed med OECD anbefaler vismændene også en afskaffelse af efterlønnen. Vismændene påpeger, at efterlønnen i dag er medvirkende til at øge seniorledigheden og dermed er blevet en hæmsko for mange ældre medarbejdere. Med en afskaffelse af efterlønnen ville man få taget hul på de nødvendige strukturreformer, der skal sikre den langsigtede finanspolitiske holdbarhed.

Finansrådet er i store træk enige i det konjunkturbillede vismændene tegner af dansk og international økonomi. Det er dog Finansrådets vurdering, at vismændene er en anelse optimistiske med hensyn til udviklingen i den økonomiske vækst. Der er store usikkerhedsfaktorer knyttet til udviklingen i dansk økonomi og forskellige risikoscenarier ville derfor have været interessant.

Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd

Beskæftigelsespolitikken

Beskæftigelsesreformen ”Flere i arbejde” er udviklet i et scenarium med vækst i beskæftigelsen og lav ledighed. Stigningen i ledigheden nødvendiggør efter FTF’s opfattelse, at prioriteringerne i beskæftigelsespolitikken må ændres. Der skal satses mere på opkvalificering, og det skal ske langt tidligere i ledighedsforløbet, end der i dag er mulighed for.

Opkvalificering vil i den nuværende beskæftigelsessituation ofte være det eneste alternativ til passivitet, og uddannelse rettet mod virksomhedernes behov vil forbedre de lediges jobchancer, når beskæftigelsesmulighederne igen er blevet bedre.

Desuden er der behov for igen at gøre jobrotationsredskabet til et vitalt instrument i beskæftigelsespolitikken. Det er også nødvendigt at kunne sætte effektivt ind med om-

og opkvalificeringsforanstaltninger, når der sker afskedigelser i større omfang.

Offentlige finanser

Formandskabet peger i sit diskussionsoplæg på, at der hverken er behov for eller plads til lempelse af finanspolitikken. FTF er ikke enig i denne betragtning. FTF finder, at den opbremsning der er sket i den økonomiske vækst og den stigende ledighed, det har ført med sig bør føre til overvejelser om nedbringelsen af størrelsen af det offentlige budgetoverskud. FTF finder ikke at store offentlige overskud på de offentlige finanser i perioder med lav økonomisk vækst er holdbare. Specielt i lyset af at der er store udækkende behov for velfærdsservice.

De stramninger, der er sket, har ført til en hverdag i specielt den kommunale service-sektor, der er præget af nedskæringer og manglende mulighed for at yde den kvalitet i servicen, som må anses for at være rimelig, nødvendig og forsvarlig over for borgerne. Som formandskabet jo også peger på i anden sammenhæng i diskussionsoplægget er velfungerende offentlige sektorer, der er i stand til at levere den fornødne service til borgerne, en nødvendig forudsætning for udviklingen af en moderne økonomi, baseret på et højt videns- og uddannelsesniveau.

Skattestop

FTF er helt enig med formandskabets betragtninger om, at et længerevarende skattestop er skadeligt. Ikke bare på grund af, at det forvrider skattesystemet således at visse skatteformer udhules, men også fordi at der på det kommunale niveau ikke åbnes mulighed for, at forskydninger i kommunernes økonomi kan afspejle sig i skatteudskrivningen.

FTF er enig i, at det er meget uheldigt, at netop de immobile skatteklender i realiteten lettes med skattestoppet, således at skatten forskydes i retning af de mere mobile skatteklender, så som skat på beskæftigelse.

De skattelettelser som for nyligt er vedtaget rettet mod skat på beskæftigelse, har efter FTF's opfattelse en uheldig sammensætning, idet et beskæftigelsesfradrag efter vores opfattelse forvrider skattesystemet, Efter FTF's opfattelse bør der sættes mere på at begrænse beskatningen af mellemindkomsterne.

Arbejdskraftens mobilitet

FTF deler formandskabets synspunkt omkring sammenhængen mellem arbejdskraftens mobilitet og et velfungerende arbejdsmarked, og FTF har i den forbindelse noteret sig, at analysen i oplægget konkluderer, at det danske arbejdsmarked er karakteriseret ved en høj grad af mobilitet. Analysen viser endvidere, at arbejdskraftens mobilitet er stigende med uddannelsens længde. Der er dermed tale om en myte, når det ofte hævdes, at der

er særlige problemer med mobiliteten blandt personer med videregående uddannelser.

Formandskabet peger i oplægget på, at der er modstrid mellem mobilitet på arbejdsmarkedet og social tryghed. Det danske arbejdsløshedsforsikringssystem er et eksempel på at dette er en falsk modsætning. Retten til dagpenge fra første ledighedsdag og en relativ høj kompensationsgrad er en forudsætning for høj mobilitet. Alternativet er mere restriktive afskedigelsesregler med langt lavere mobilitet til følge.

FTF konstaterer, at formandskabets analyse om tilgang til efterløn bekræfter at tilbøjeligheden til at gå på efterløn falder med uddannelses længde og at flest går på efterløn fra industrisektoren og færrest fra servicesektoren. Endvidere viser analysen, at sandsynligheden for at gå på efterløn stiger ved ledighed og for personer ansat på virksomheder i tilbagegang. Analysen dokumenterer således at der er tale om et vrangbillede, når efterlønsordningen fremstilles som et velfærdsgode for velaflagte funktionærer.

FTF finder det kritisabelt, at formandskabet ikke har inddraget virkningerne af efterlønsreformen. Reformen har således betydet både en forøgelse af tilbagetrækningsalderen og at en stor del af efterlønnen på ny efterløn fortsat deltager på arbejdsmarkedet. En analyse udarbejdet af FTF viser, at efterlønsreformen har haft de største effekter for personer med videregående uddannelse. FTF er derfor ikke enig, når formandskabet endnu engang foreslår efterlønsordningen afskaffet.

Forskning

Formandskabet lægger sig i sit udspil omkring forskningspolitik meget tæt op ad regeringens strategioplæg "Viden i vækst". Begge steder peges der på betydningen af samspil mellem videninstitutioner og erhvervslivet og her hovedsageligt med henvisninger til det private erhvervsliv.

FTF finder, at det vil være af største vigtighed, at der også sættes fokus på et øget samspil mellem videninstitutionerne og det offentlige arbejdsmarked. Bevarelse og udbygning af velfærdssamfundet med udgangspunkt i professionsuddannelser peger på en grundlæggende interesse for FTF-organisationerne i øget forskning. Det er for FTF afgørende, at adgangen for FTF-grupperne (sygeplejersker, lærere, socialrådgivere, pædagoger osv.) for at pege på nye forskningsbehov er til stede.

Det er karakteristisk for FTF'ernes job, at de netop i disse år er under kraftig forandring. Derfor vil FTF pege på et øget behov for forskning i direkte tilknytning til de enkelte professionsområder. Forskningen skal tilføre områderne nytænkning og nybrud og dermed være en afgørende faktor både i fagenes og arbejdsfunktionernes forandringer, f.eks. forskningsbaseret viden inden for det sundhedsvidenskabelige område.

Formandskabet peger endvidere på “Learning by doing”, som en af vejene til skabelse og spredning af ny viden. FTF ser med stor tilfredshed på, at “Learning by doing” bliver nævnt og får en så central rolle i oplægget. I den forbindelse vil FTF pege på den store betydning “Learning by doing” har for den store gruppe af FTF’ere, der arbejder i en vekslen mellem teori og praksis.

Pension

Formandskabet foreslår øget valgfrihed på pensionsområdet, men med måde, idet det ikke er uproblematisk. Formandskabet anfører at øget valgfrihed kan medføre større administrationsomkostninger samt at det stiller krav til den enkelte om at have indsigt i vanskelig gennemskuelige forhold.

Uanset ønsket om øget valgfrihed nævner formandskabet behovet for at der lægges restriktioner på placeringsmulighederne for pensionsordningen for at sikre at mindske risikoen for at midlerne forsvinder ved spekulation.

FTF deler formandskabets frygt for at øget valgmulighed på pensionsopsparingsområdet vil medføre øgede administrationsomkostninger til ugunst for pensionsopsparingen generelt. FTF deler også formandskabets frygt for om den enkelte har tilstrækkelig indsigt til at træffe rationelle valg omkring pensionsopsparingsens mange teknisk vanskelige forhold.

De eksisterende arbejdsmarkedspensionsordninger er kollektive ordninger aftalt af arbejdsmarkedspartene i henhold til dansk tradition. Parterne har indrettet pensionsordningerne således at de tilgodeser de behov som er særlige for netop den branche eller faggrupper de er gældende for. Dette særlige danske aftalesystem tilgodeser de særlige ønsker og behov der er for det pågældende område. Herved sikres den enkelte bedst muligt i de situationer som pensionsopsparingen er tænkt at medvirke til en forsørgelse i.

FTF finder derfor at der med de eksisterende kollektive pensionskasser er skabt den bedste sikring af lønmodtagernes forsørgelse ved alderdom og invaliditet.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

AE deler overordnet set Formandskabets vurdering af, at 2003 bliver præget af relativ lav vækst og stigende arbejdsløshed, samt at den internationale (og danske) vækst gradvist vil blive stimuleret af den lave rente i både USA og Europa, den ekspansive finanspolitik i USA samt mindre geopolitisk usikkerhed. AE deler dog ikke Formandskabets relativ optimistiske skøn omkring forløbet og styrken af den økonomiske

udvikling i 2004.

Formandskabets skøn over udviklingen i ledigheden vil kræve store kvartalsvise fald i ledigheden igennem 2004, for at ledighedens årsgennemsnit kan falde fra 163.000 personer i 2003 til 151.000 i 2004. Og igen stigende tendens igennem 2005, for at ledigheden som gennemsnit ender på 150.000 personer i 2005. AE anser ikke dette for at være det mest sandsynlige forløb for ledigheden.

Formandskabets skøn for udviklingen i 2004 hænger i høj grad sammen med en forventning om, at det private forbrug vil stige med ca. $3\frac{1}{4}$ procent. Formandskabet begrundet fremgangen i privatforbruget med indkomstudviklingen – herunder skattelettelsen startende fra 2004. Imidlertid indeholder Formandskabets prognose også en svagt stigende forbrugskvote, således at den i 2004 ligger $\frac{1}{2}$ procentpoint over niveauet i 2002. Denne stigning stiller AE sig tvivlende overfor i lyset af, at Formandskabet samtidig forudser, at ledigheden – som årsgennemsnit – er højere i 2004 end i 2002, og at huspriserne er lavere og fortsat faldende. Samtidig er den marginale forbrugstilbøjelighed af skattelettelserne – ifølge ADAM – kun omkring 40 pct. En uændret forbrugskvote implicerer (alt andet lige), at den marginale forbrugskvote er lig den gennemsnitlige forbrugskvote, som er tæt på 1. Disse tre forhold betyder, at Formandskabets forventning om en forbrugsstigning på 3,2 pct. i 2004 efter AE's opfattelse virker relativ stor.

AE deler Formandskabets vurdering af, at skattestoppet er u hensigtsmæssigt. Skattestoppet forhindrer en fornuftig omlægning af skattesystemet væk fra beskatning af arbejdsindkomst og over mod større vægt på beskatningen af jord og fast ejendom. AE har beregnet prisen på skattestoppet vedrørende ejendomsværdiskatten til i år at være 800 mill. kr. Samtidig viser beregningerne, at 60 procent af lettelserne for husejerne tilfaldt ejerne i hovedstadsområdet, selvom det kun er ca. 25 procent af alle landets husejerne, der bor her. Der er altså tale om en fordelingsmæssigt skæv skatteletelse.

AE er enige i Formandskabets kritik af regeringens nedprioritering af de offentliges forskningsudgifter i perioden 2001-03. AE mener, at Formandskabet tillige burde have set på regeringens planer for den fremtidige udvikling i de offentliges forskningsudgifter. Ser man på årene 2004-06 i den seneste finanslov (FL03), så ses regeringen ikke at være på vej til at opfylde målet om offentlige forskningsudgifter på 1 pct. af BNP – snarere tværtimod.

AE er enige i Formandskabets påpegning af GTS-institutterne som et hensigtsmæssigt instrument til at øge vidensspredningen – herunder ikke mindst til de små og mellemstore virksomheder. GTS-institutterne spiller en central rolle som formidler af viden og teknologi til virksomhederne og mellem videninstitutionerne og virksomhederne. Derfor er det – som Formandskabet også påpeger – problematisk, at de statslige tilskud til GTS-

institutterne er blevet reduceret i de senere år.

AE mener, at isbryderordningen bør videreføres. Det aktuelle konjunkturforløb taler for, at målgruppen udvides til at omfatte en bredere gruppe af de ledige højtuddannede.

AE mener, at ordningen med skattetilskud – de 150 pct.s fradrag for FoU-køb – bør løbe længere og erfaringerne analyseres yderligere, før betingelserne eventuelt justeres. Ordningen rummer risiko for skattetænkning ved omfakturering af almindelige driftsudgifter til subsidieberettigede FoU-udgifter. Udenlandske analyser af lignende ordninger synes ikke at give entydige svar på de samfundsøkonomiske effekter af ordningerne i forhold til de statslige udgifter.

I kapitlet om ny økonomi er AE enig i Formandskabets konklusioner om, at der ikke er empirisk belæg for, at den langsigtede vækst i BNP pr. indbygger er blevet højere. Imidlertid mangler Formandskabets analyse en grundig diskussion af begrebet og de (mindst syv) forskellige hypoteser om ny økonomi, sådan som det for eksempel er forsøgt gjort i AE's analyse "Hvad dækker begrebet 'ny økonomi' over?", oktober 2000. Den ny økonomi på mikroniveauet, der synes at få stadig større udbredelse, er karakteriseret ved bl.a. netværkseffekter, informationsgoder, skalæffekter, meget lave transaktionsomkostninger mv. Meget taler for, at disse faktorer medfører andre økonomiske spilleregler, udfordringer og politikanbefalinger på mikroniveau for den ny økonomis produkter og markeder i forhold til, hvad der er gældende for "den gamle økonomis" produkter og markeder, dvs. landbrugsvarer og industrielt forarbejdede fysiske varer. En analyse og diskussion heraf mangler efter AE's opfattelse i Formandskabets analyse af ny økonomi.